

Landskap: Småland

Upptecknat av: Jan-Öjvind Swahn

Härad: _____

Adress: _____

~~XXXX~~ Växjö stad

Berättat av: f.d. poliskonst G.W. Carlsson

Uppteckningsår: 1944

Född år 1877 i Växjö

Hantverkare	1	Sång, musik, visböcker	31
Bagerier	2	Teater	32
Byggnadsarbetare	3	Biograf, cirkus	33
Teknik vid timring	3	Fotografer	35
Tunnbindare	5	Bibliotek, läsning, boklåda	36
Båtbyggerier	7	Undervisning, lekar, ramsor	37
Vagnmakare	8	Fikonspråket	37
Ställmakare	8	Privatlärare och andra lärare	38
Målare	9	Guvernanter, skolföreningar	39
Korgmakare	10	Sägen om jättekast	40
Repslagare	11	Sägen om de dödas julotta	40
Borstbindare	12	Ramsa om kyrkklockorna	41
Garvare	14	Tjuv förorenar i kyrkan	41
Handskmakare	15	Kyrkliv, placering i kyrkan	42
Skomakare	16	Prästmän, kyrkvaktmästare	43
Nåtlare	16	Kyrkogården, spökhistoria	44
Sadelmakare	17	Liktvättvatten som medicin	45
Färgare	17	Klädsel i kyrkan, nattvardsgång	46
Skräddare	18	Husförhör	47
Musikant	19	Konfirmation, klädsel härvid	47
Dansskola	20	Söndagsskola	48
Biljarder, spel, nöjen, utflykter	21	Frikyrka, missionshus, allmänhe-	49
Lotterier, föreningar	21	tens och prästernas inställning	49
Bordsdans	24	Frälsningsarmen	50
Lekar	25	Postkontor	51
Jakt, fiske, cykling, ritt, bilåkn.	26	Postkörning, diligenser	52
Skarpskyttarna	28	Ramsa om diligensen	54
Idrottsföreningarna	29	Tidningar	55
Krogar och krogliv	30	Skvallerspeglar, promenader	57

ACC. N:R M. 9765: 1.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Hantverk.

På 1860-talets början fanns här 18 garverier, därav 1 sämskmakare, 8 skomakaremästare, samt några nåtlare. 4 smeder fanns här som hade hovbeslag.

ACC. N:R M. 9765: 2.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Bagerier.

På sjutti-åttitalen fanns här följande bagare: Det var Lundgren, och Pettersson och Nillson och senare, på åttitalet, Melin, som då kom hit och startade skånska bageriet (2) Pettersson hade en fem, sex arbetare, och de trampade degen med fötterna och hade såna putsade, rosenfärgade naglar, minns jag. De här bagarena de väcktes klockan halv tolv på natten av nattpolisen, och då började deras arbete, utom natten lördag-söndag. Folk gjorde sitt mesta bröd hemma, och hade oftast stora bakugnar i murstockarna i sina hus. Arbetareklassen bakade hemma allt bröd, även matbröd, fint folk bara finbröd och kakor, resten köpte de hos bagarena.

Byggnadsarbetare.

Det fanns gott om gamla byggmästare, till exempel Jonsson på 60-80:talerna, och de hade ju högkonjunkturer särskilt efter den sista branden. Men då var de förstås i stor utsträckning utsocknes. Residensets varkmästare var min hustrus farfar, Malmquist från Kalmar. Då hade de så bråttom att de i allmänhet ej hann med att göra några källare under husen, utom under en del, så numera har de fått gräva och mura under dem istället. Gewaldiger Eriksson hade en mycket vacker källare från tiden före branden, och i den brukade han ha sin fångar över natten ibland. Det blev hundratala lass sten av den, när de rev den. Vidare fanns det en mängd timmermän som var sina egna eller arbetade åt andra. De byggde med liggande timmer, och den nedersta stocken högs så att den fick formen av , 6:tums eller hellre 7:tums timmer, och nästa fick sen formen: . Man borrade hål i den nedre stocken, slog i pluggar i dem och borrarade upp motsvarande hål i den stock man placerade ovanpå, ^{och} ~~pej~~ så la

ACC. N:R M. 9765: 4

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

man på mossen, och så drev man på. Pluggarna skulle vara så kraftiga som möjligt. Det sista huset som byggdes efter den metoden var S.Järnvägsgatan 8, och det var så mycket som år 1902. Det var tjänstebostäder för järnvägsmän som de inrättade där.

5
ACC. N:R M. 9765:5

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Tunnbindare.

Det fanns många tunnbindare här, man jag kan just nu bara minnas namnet på en av dem, och han hette Lilja. Sin råvara fick de från Skåne och Danmark, och den kom då i form av stav eller som stockar, som sen sågades till plank, som de själva gjorde stav av. Det var bokevirke det skulle vara till det. De satt på en bock och hade en klämma som de kunde spänna med foten, och så sattes träet fast där och så spände de på med foten och tog en bandkniv och skar med den så att träet passade. Insidan skulle då givetvis bli något smalare, sör att det skulle hålla tätt. Lärlingarna var ute i någon å, mest i Helge (?) å och plockade säv till tätning. De gjorde tunnor, fat, ämbar, baljor och hinkar, och dessa produkter exporterade de äckså till landsbygden runtomkring. Saltkar eller kar som skulle rymma någon vätska med salt i, de kunde ej ha järnband omkring sig utan till dem tog de grangrenar som de klöv och så la de ändarna i beknipsstek. Och sen hejades de ner för att sitta bra, för kärlet var ju litet koniskt

ACC. N:R M. 9765:6.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

till formen. Det fanns även en del tunnbindare på landet.

7
ACC. N:R M. 9765:7

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Båtbyggeri.

Så var de de som gjorde båtar, flattbottnade ekor var det som de tillverkade. En bodde i Skjutsvalens (2) ~~topp~~ vid Helgasjön. Han tog 22 kronor för en roddbåt, åtminstone minns jag att min morbror gav det för en som han beställde hos honom. Bottnen var litet svängd på båtarna.

*Skjutvaren,
Tjuseda.
M. Alden*

ACC. N:R M. 9765: 8.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Vagnmakare, ställmakare.

Vagnmakerier fanns det flera, till exempel Stille, Svensson, och dessutom så kallade ställmakare, som gjorde allt träarbetet. Det beslogs sedan med järn utav en vagnssmed. Thulin hade båda-dera. I samma gård som Svensson var där en smed som brukade göra en del av järnarbetet på hans vagnar. Stille tror jag bara hade träverkstad. De gjorde dels grova arbetsvagnar och dels liggfjädersvagnar. De främsta hjulen var alltid litet mindre.

ACC. N:R M. 9765:9.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Målare.

Av målare fanns på min fars tid till exempel Sjöquist, hans måg Rosenberg, Almquist och hans son, Vickmann och så vidare.

ACC. N:R M. 9765:10.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Korgmakare.

Korgmakare, ja det var Kronquist på sjutti-åttitalen, han var dövstum och gjorde korgar för torgbruk och dessutom möbler i korg och annat. På landsbygden runtomkring var där gamla gubbar som gick omkring och ~~fnaskade~~ fnaskade upp ene och späntade det eller spingade det i skivor, och skar till. Det tog de förresten också grane till. De tog stockar i lämpliga fyrkantiga bitar och spräckte dem med yx så att de kunde ta till sina stora bredbladiga khivar som de slog i och så slog de på dem med klubba och så fick de akta sej så att detvinte skulle spricka ut. De köpte rotting i stan också, och använde. Somma korgar var platta på ena sidan och med lock på, och dem bar man på ryggen med ett bäreträ, en krok i änden och utsvängt över axeln, och så höll man i andra ändan. De som en gång hade blivit vana vid att bära på den ena axeln, de kunde sedan bara bära på den, och blev alltid en del deformerade på den axeln.

ACC. N:R M. 9765: //.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Repslagare.

Här fanns två stycken repslagare, Pettersson och Linderholm. Linderholm hade sin repslagarebana i kvarteret Tegnér, Pettersson hade sin nånstans i norra grannhället. De spann mest t~~ä~~mmar och grimskäft och flagglinor och andra sådana saker till lantbruket, inte några grövre tåg. Linderholm var så bunden av sitt yrke, att han gick baklänges ~~även~~ efter klöckan elva på kvällen när gatubelysningen var släckt, för han hade ett sådant sjätte sinne, att han med dess hjälp tog sig bättre fram i mörker än med hjälp av sina ögon. De gjorde ej linor som var mer än 1½ tum i omkrets.

ACC. N:R M. 9765: 12.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Borstbindare.

Gustafsson var en dansk borstbindare, och en annan var Sällberg, som också var penselmakare. Han stammade, och när han kom i skolan, så kom han till en lärare som också stammade, och det var ett sjuvärdeles nöje att höra deras konversation. Han var en mycket bokligt intresserad man och läste latin och spelade flere instrument. Han bodde på Rackarebacken och hade blivit litet konstig sen han inte hade fått en flicka som han hade blivit kär i.

Så var det kanske någraandra, men jag minns bara de här två. Alla finare saker importerades till staden. Men Gustafsson gjorde förstås fina tandborstar. De gjorde dessutom skurborstar och sopekvastar och klädborstar. Skurborstar och sopbortsar tillverkades i boketrä, men klädbortsarna i björke. De borrade hål i plattorna, och risroten den importerade de liksom piassavan till klädborstarna, från Vederslöv till exempel där det

ACC. N:R M. 9765:13.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

finns handlare, som exporterat både till Ryssland och Tyskland
och andra länder. De for runt och köpte opp vid slakterierna.
De gamla ornarnas nackaborst tog de till skomakare, skinnet på
dem tog de av och sålde till segelhandskar.

ACC. N:R M. 9765:14.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Garvare.

Garvarna var Eckerbom och Pettersson och Jonsson och Holmberg och Rosén och Blomén, den siste hade sitt på öster och var den störste av dem allihop. Han kom ut på sin trappa i nattrock och långpipa och stod och såg på när de andra arbetade. Karen ligger fortfarande kvar där ute i marken ~~färdig~~ fastän de numera är igenfyllda förstås. De hade hönsdynga i pyren, tillsatt med kalk, och i den röran lossnade håret på hudarna, och de behandlades sen med ekbark och granbark i stora kar. Det tog åtminstone ett halvår att få en hud färdiggarvad. Sen var det olika metoder för den vidare behandlingen beroende på vad den färdiga produkten skulle användas till. Garveriyrket ansågs skydda mot smittosamma sjukdomar, och när koleraan gick ville folk alltid gå in och lägga sej att sova på ett av garverierna. Garvarna blev alltid gula om händerna. Typografer har tjockt skinn mellan pek-fingret och tummen.

ACC. N:R M. 9765:15.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Handskmakare.

Fru Björkman i gården Sandgårdsgatan 12 hade handskmakeri förr i världen, och en annan gammal fru som hade den sysslan bodde inne på gården i Klosterergatan 27, och det var hos henne som jag köpte mina konfirmationshandskar. Jag skulle tro att de köpte sitt skinn färdigklippt från Danmark och bara sydde ihop dem själva. Det skulle ju vara spaltat skinn till detta ändamålet.

ACC. N:R M. 9765:16.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Skomakare, nåtlare och sadelmakare.

Skomakaremästare fanns det många, och en del av dem sysslade bara med nåtling. En hette Holmberg, och annan var Ljungquist, som var stans bästa på min tid och hade 10 anställda. En fångkonstapel Kronquist lät fångarna göra skor, och fick sparken men han hade då i alla fall hunnit att bli förmögen. Det vill säja, han var ju egentligen skomakare, men var antagen till extra fångkonstapel. En bodde på Rackarebacken. Maskinerna började just då att komma så smått, det var Singers, och så gjorde de ju även skor då. En gesäll skullekunna nåtla. Sadelmakare fanns det flere. Så till exempel Jönsson, som var illitterat rådmän. Vidare var där Åberg utan för stan, men med en butik inne i stan och med sin största avsättning där. De gjorde ju även selar. Så fanns det ett par till, men jag minns inte riktigt vad de hette. De var även sysselsatta med tapisseri och gjorde möbler, ja en del hade riktiga möbelfabriker.

ACC. N:R M. 9765:17.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Färgare.

Den ende färgaren här fanns hette Svanfelt, och han hade dessutom beredning av hemmavävd tyger. Det vill säga han krympte dem och stampade dem, så att de blev kortare och tjockare, och filtade dem. Han hade en del arbetare och hans änka drev hans firma en del år in på detta seklet.

ACC. N:R M. 9765:18.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Skräddare.

Skräddare fanns det i legio, ty de voro verkligen många. Där var Såndberg, som var en riktig gammal uv, och det var Ströberg också, och så var där P. Anzelius, Holmgren, Engström, och de hade några arbetare var i sin tjänst. De hade en verkstad i allmänhet, där arbetarena satt. I en del fall tog dock arbetarena hemm mästerns arbeten och sydde dem hemma. Johansson var en liten en med spetsigt skägg, han tog hem från Anzelius, och så var där Lind, en liten kuttryggig en, men en utmärkt uniformsskräddare var han. Enbart mösskräddare var Mössepelle, Pettersson hette han egentligen, Storgatan 17. Han hade eget hus och affär, och där sålde han också en del pälsar, och så var han ombud för en tysk symaskinsfabrik som hette Naumann.

ACC. N:R M. 9765:19.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Musikant.

Blinde August Fredriksson var en mycket populär speleman och han brukade hantera sju instrument på en gång.

ACC. N:R M. 9765:20.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Dansskola.

Det fanns ingen stadigvarande danssskola, men det brukade att komma hit ambulerande, och den som kom hit mest hette Scheike, det var på åttio- och nittiotalen som han kom hit. Han var en liten tysk en och han var alldeles gul i synen. Schousgaard var dansk och hon efterträdde av sin dotter, som la upp rörelsen för så där en femton år sedan. De brukade vara här så att de blev färdiga med kursen i februari. Så vart det uppvisning och slutbal en gång vart år. Och i samband med den hade de så bal för de vuxna också.

ACC. N:R M. 9765:2/.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Biljarder, spel, nöjen, utflykter, lotterier, föreningar.

Här var förr en del biljarder, det var till exempel barberare Andersson som höll sig med det, men också ett par hotell. De som spelade så där mera regelbundet hölls i allmänhet på Statt, till och med på förmiddagarna, men någon gång på tjugotalet så försvann det där med en gång. Det var ej så vanligt med spel om pengar, men de hade en pott på en hylla på Statt. Men det var ju också förbjudet. Vid gillena var det väldigt mycket kortspel, men sällan med några högre insatser. Hos Beckströms hyrde de rum och spelade rätt så bra, och så var det på sommaren, då tog fabriksarbetare och slika och hölls på Domprostgården i det fria. Där var det alla söndagar fullt med folk som polisen fick gå där och mota bort hela sommaren. Bromans hage var det lika dant i och senare i Västra Mark. Det var bara att gå dit. Barberare Andersson hade en särskild lokal i samband med rakstugan. Lotterier brukade de ha med dragning på en klocka eller ett dragspel, men det var nog mest vanligt på landet här omkring.

ACC. N:R M. 9765:22

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Den första föreningen jag vet om var Växjö nykterhetsförbund, men så kom goodtemplarna, men det var ju en ideell verksamhet de utövade. Så var det Växjö arbetareförening, hantverkare i arbetareställning och fabriksarbetare var med där, och de hade ett ställe där de samlades nere vid järnvägen, en trappa upp där det nu är klädeslager. "Vänskap och Nöje" sammanträdde på Biskopsnäset, och de hade en faha med ett V och ett N på, och när de slutade sin verksamhet så hade de med sig en massa sprit som de grävde ner på tio år. Det blev en gammal husar och möbelsnickare som träffade på den när han fiskade och grävde. M-n, det vill säga Myran var ett ordensförbund som hade ett eget hus. Det var helt enkelt en sorts frimureri, av enklare sort, med receptioner och sånt och kostymer och regalier. De hade ofta utflykter åt Helgasjön och Evedal. Frimurare har det funnits här länge, logen Ansgarius heter den, och förut tillhörde de Kristianstadslogen. Man trodde att de skickade barn till hundturken och hade en döding i en likkista i källaren. Och det var nån bekant som

ACC. N:R M. 9765: 23.

de hade dit där.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R M. 9765:24.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Bordsdans.

Bordsdans var mycket vanligt på nittiotalet, och det gick så till att man la händerna på bordsskivan på ett trebenabord, och så var där ja-fot och nej-fot och räknepot.

ACC. N:R M. 9765:25

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Lekar.

Ungdomen hade pantlekar. Det var mest smussla sko och gömma ring-
en. Så lämnade man panter när så skulle va, och sen för att
få igen det man så avstått, skulle man göra något som de andra
bestämde. Det kunde vara att gå sju gånger runt en stol eller att
leta rätt på något. Sista panten skulle alltid hänga, de tog mynt
ur munnen på varandra. "Resa mast" var en annan lek: en låg,
och så tog man om hans ben och reste honom upp, men det var
mycket svårare än det låter.

Man idkade ett ganska livligt friluftsliv och detta särskilt
vid de utflykter, som var mycket vanliga. Då lekte vi och
dansade. Det var sista paret ut och änkeleken.

ACC. N:R M. 9765:26.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Jakt, fiske, cykling, ritt, bilåkning, skarpskyttar.

Alla jaktmarker inom staden var bortarrenderade, och överste-löjtnant Schenfeldt och konsul Petri arrenderade västra och norra Mark. På nittiotalet fanns här ett skyttegille, som en engelsman hade satt igång, och de övade var söndag, och då stod de alltid och sköt alla sina skott och hade inga reglementerade ställningar.

Fisket har alltid varit bortarrederat, men en del amatörer fick alltid hållas, då som nu, och förste metaredan, som var Kristi-himmelsfärdsdagen, då var många ute och prövade sin lycka.

Kanske var det för att de sa att det var ett ställe där borta som de sålde brännvin på.

Den första cykeln det var på åttitalet. Det var tandläkare Toll och rådman Modée som skaffade dem. De hade massiva ringar och det främre hjulet var lika hiskligt stort som det lilla där bak var litet. Och så minns jag Grankvist som då var gymnasist att han kom cyklande till skolan, och en gång bad han min mor

ACC. N:R M. 9765:27

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

om en handduk. Den skulle han ha för att det skulle stöta litet mindre när han körde. De nuvarande typerna kom sen på åttitalets slut, och då bildades även Växjö velocipedklubb, som ofta var ute och åkte, och då höll mycket noga på att åka en och en i en lång rad efter varandra.

Ridning var mycket vanlig, och det fanns ett ridhus nere vid järnvägen, som omsköttes av en Ehrenstråle, och där fick man hyra nummerhästar pr timme. Man lärde sig nog att rida skapligt på en 15 eller 20 timmar.

Var man ute och promenerade, så gick man runt Växjösjön, och tittade till exempel på den Bergcreutzka graven.

De som ville räknas till bättre folk ville gärna sporta. Om kvinnor, som gav sig på att ådrotta, sa man, att de var väl avancerade.

Den första bilen var landssekreterare Olssons, den kom 1904, och det var en verklig bil med ratt på. Redan året därpå kom det så många fler. Bilåkandet ansågs som ett nöje.

ACC. N:R M. 9765:28.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Skarpskyttar fanns det nått som hette på 1860-talet, med
övningar vid bokhultet, fältskjutning och så fest efteråt.

Far var medlem där. De meniga medlemmarna hade mössa och armbind-
del, men befälet var dessutom försett med blanka knappar.

De exerceerade också ganska mycket. De hade ett par egna sånger,
men jag kan inte komma på dem nu just.

ACC. N:R M. 9765:29

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Idrottsföreningar.

De första idrottsföreningarna var i skolan, och här var många
verkligt duktiga idrottsmän. Men folk betraktade det där idrot-
tande med stor skepsis och ansåg det vara illa använda kroppskraf-
ter. När de ~~en~~ gång samlade in pengar så kom de även till
häradshövding X. Denne blev då mycket förgrymmad och sa: En idog
man behöver ingen idrott. Och så blev det inget bidrag där.
De första tävlingarna hölls på läroverksplanen och löpningarna
förle de till landsvägen.

ACC. N:R M. 9765:30.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Krogar.

Från nittiotalet och fram till 1912 ungefär var de förnämsta krogarna Statt, järnvägsrestaurangen, Svanbergs krog och Svenssons krog. Svanbergs var på Norrgatan 10, Svenssons på Bäckgatan 19. Tidigare fanns ju också Beckströms och Iboms ~~dessa~~atom. Så var det här 8 ölkafeer, bierhallar, så öl till avhämtning i 24 ölaffärer. Det var en del av dessa ställena som var ganska dåliga, och då hade de i allmänhet en litet bättre matsal i våningen ovanpå. På gästgivaregården samlades arbetare och bönder, på Statt överklass, men innehavaren var densamme till båda. Svanbergs krog brukade att kallas för Far i aschlet (arshålet) och det namnet använde de flesta. Svensson var fånggevaldiger, och tog en sigfridsmässa 29 fyllerister. Det var 1898. Kroglivet får nog sägas varit ganska livligt, och de kunde få sprit från klockan nio på morgonen. Där stängdes nio eller elva på kvällen. *Klockan 9 stängde det i 3-klass krogarna.*

ACC. N:R M. 9765:3/.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Sång och musik, visböcker, teater.

Växjö musiksällskap fanns på åttiotalet redan, och det lever än. Där var medlemmarna i allmänhet musikaliska lärare och hemmadötrrar i societeten, och den ledande kraften där var mest musikedirektören vid Kronobergs regemente. Det var huvudsakligen stråkinstrument, men även flöjt och klarinett de spelade där, och så sjöng de. Och så var det en massa sångföreningar bland de olika hantverkarna. De uppträdde på läroverkets Aula, men någon gång också i kyrkan. Valborgskvällen var det sång från stadshustrappan.

I hemmen förekom ett rätt så livligt musikliv, de brukade ha kvartetter både när det gällde sång och musik förresten. Kvartettsångarna sjöng mest gluntar, Wennerberg var ju landshövding här, och så andra sånger också förstås. I skråna hade de ungefär samma repetoar och så dessutom Bellman. Det fanns åttaöres visböcker som särskilt hembiträderna ägnade sitt stora intresse, och de hade en strykande åtgång. Jönköpings sångförening var här

ACC. N:R M. 9765:32.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

rätt ofta på besök under Hultquists ledning. Positivhalare drev omkring på gårdarna, men det har de ej fått tillstånd till på de sista förty åren.

Teater kom det till här på 1700-talet, och då tror jag de var i rådhusalen, men teaterbyggnaden, som sen uppfördes 1849, är ju mycket fin. Amatörsällskap har här alltid funnits. Det var mest en del bankanställda och studenter och familjeflickor som hade det omhand. Tore Öberg var en instruktör för dem. Bland teatersällskap som jag kan minnas var Lotten Dorsch, som var tysk-född, och Anton Gambetta Samsson (Svensson?) och senare ju också Ranft. Liander var en ständig gäst här..

ACC. N:R M. 9765:33.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Biograf, cirkus.

Den första biografen kom hit 1905, och det var i huset Storgatan 18. Men innan det blev stadigvarande som då, var det förstås ambulerande biografer som kom hit, och så var det till exempel 1893, som nog varvförsta gången som de visade levande bilder här i stan. Det var en Edisons kinematograf, och den var under all kritik och sämre än på de flesta andra ställen. Det var fotograferade en del jämnvägståg och såna saker. Det visades på arbetareföreningens lokal och i Goodtemplarehuset, sen nere i teatern med, och den ägdes av tapetserare Feuk. Det var enkla pinnstolar hopkopplade och hopspikade och en smal gång i mitten. Maskinnen var i ett särskilt rum. På teatern var apparaten på övre raden, och där tog det eld en gång, och då höll det på att bli panik. Den första filmen jag minns, det var från ryska revolutionen och så var det Niagarafallet och så var det ett sjöstycke med krigsfartyg, och sedan det sen blivit fast, så visade de även en del teaterstycken, sådana som det är som de brukar visa nu för tiden.

ACC. N:R M. 9765:34.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

De hade för det mesta ett ganska bestämt händelseförlopp.

1919 kom så Arnes Pengar, och Herr Gibelottes värdshus med franska texter.

Cirkus var alltid i Ridhuset, men sedermera även på Västra Torget. Cirkus kom tidigt på våren eller på vintern. Det var Altenburg och Schreiber som brukade att göra Växjö den äran, den även Strassburg minns jag. Särskilt uppskattade var Schreibers saltomortaler över fem hästar. Elvira och Gisella Madigans lindanseri minns jag mycket väl och likaså ryttaren Orlando

och så hade vi de här bröderna Altenburgs balansakt, med ett par upp-och-nedvända dricksglas på en trapets och så en stol på det och så satte han sig själv i den.

ACC. N:R M. 9765:35

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Fotografer.

De första fotograferna var Jeanna Pihl på 1850-talet och framåt, och så några andra. Det var daguerrotypier och friluftsfotografier. På sextiotalet Fortmeijer. De första amatörfotograferna började nog 87-88, för jag minns det var en i läroverket som hade en kamera och det var så förskräckligt omständigt att ta ett fotografi med den.

ACC. N:R M. 9765:36.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Bibliotek, läsning, boklåda.

Här fanns ett sockenbibliotek som var ganska gammalt, det nuvarande stiftsbiblioteket. Litterära aftnar var inte ovanliga och hemsoareer hade folk ganska allmänt på bjudningarna, det kallades soaré, och ibland hade de dem för välgörande ändamål också. Man läste alltid de unga och nya romanerna, och jag minns särskilt på åttiotalet, att då hade de olika hantverkarna det så att de köpte en bok och läste den en efter en, och sen lämnade de den till lasarettet. Quidings bokhandel fanns redan i min ungdom, och nya böcker annonserades i tidningarna. "Sigurd" var en mycket populär författare. Då för tiden låg Quidings på Kungsgatan, närmre bestämt var det väl nummer nio, där nu Karlssons pappershandel är. Den kallades bara för Boklådan.

ACC. N:R M.9765:37

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Undervisning, lärare.

Principen för all undervisning förr här som annorstädes var väl att det som ej gick in huvudvägen, det tog man bakvägen. Somliga här i staden hade guvernanter, och de kringliggande herrgårdarna hade gemensamma skolhushåll. Karbasen användes ofta och även skamliga straff med block som man fick bära. Barnen lekte datten, och så bollspel av alla slag, med slagträ, och så kula, flickorna hoppade hage. Pojkar piskade snurrebuss, med en ålaskinnssnärt, och bland snurrebussarna fanns det så till exempel "sjongare" som var ihåliga och med hål. Rephoppning brukade flickorna ha, och vid lekar hade de ramsor, sör att utse den som skulle "stå" eller dylikt. En sådan var Ene bene buse back, du slapp. Ett sätt de hade för sig var fikonspråket, man tog ordet fikon, och så la man fi framför och kon efter varje ord man sa. "Fidukon fiserfrykon" och så vände man dessutom på innehållet. Här fanns privatlärare och lärarinnor som lärde bort de första

ACC. N:R M. 9765:38.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

grunderna, gamla kvinnor var det, en hetade Mamsell Lindeberg på öster, och hon kom och tog hem en sex sju stycken till sej, och så fick de betala vadode kunde, och likadant var det i grannkommunerna. Den första folkskolan under eget tak, den Sjögrenska på förtitalet, låg på Kungsgatan, nummer 10, och sen hyrde de in sej. Hjellströmska och Svanfeldtska skolorna var några andra. 1889 byggde de ett nytt läroverk, och då fick folkskolan ~~af~~ flytta dit, där de hade huserat förut. Lärarna var en del mycket populära men andra innerligen hatade. Folkskollärare Berggren sa, att stryk var bäst, men ibland fick han själv stryk utav eleverna, och så skulle han få utdela skolaga, men det torkade in, för det var ingen som vågade ge sej på och slå en av dem, som hette Anders Blom. De läste från åtta till elva och från ett till tre. På femtitalet fanns här lancasterskolor med monitörer och sandlådor.

ACC. N:R M. 9765:39.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Undervisningen.

Föreningen Heimdall var en förening för de högsta ringarna, sjunde nedre och sjunde övre, och de hade särskilda Heimdals fester, och gymnasistbal där de fick bjuda flickor. Men naturligtvis skulle det vara förklädeen med där.

På herrgårdarna häriskring och dessutom de rikaste och finaste i staden hade guvernanter. Landshövdingen och greve Spens hade franska guvernanter. Jag minns så väl hur hjälplös Gunnar Wennerbergs guvernant var på torget, när hon skulle prata med fruntimrena bakom stånden. De skrattade åt henne, och hon åt dem. Det fanns en hel del privatlärare, bland annat en som hette Herlin, som läste in pojkarna i tredje klassen.

ACC. N:R M. 9765:40.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Sägner om slott och kyrkor.

I Bergunda var där två adelsdamer som byggde kyrkan där och två andra adelsdamer byggde Bergkvara slott. Där låg ett stort runt flyttblock ute på övningsfältet. Det låg mitt ute på fältet och där var några mindre rullstenar under det, och de sa att det var en jätte som stod ute någonstans på höjderna österut och slungade en sten som föll ner på Beckaslövs ägor.

Danskarna hade en gång domkyrkan till stall.

Det var någon som kom för tidigt till kyrkan en gång och då var där upplyst. Jo, det var så att detvar en pojke som hette Bernhard Olle, och han och hans mor var mycket fattiga. Och så skulle de gå i julottan, och deras gamla moraklocka var så dålig till att gå, och han drog i pendikelen med ett snöre och så kom det sig så att klockan gick så fort, att den visade ottetid redan vid midnatt. Och då gick de till kyrkan och där var ljust och de gick in. Men då blev de utfockade snarare än kviekt, och

*De dödas
julotta*

ACC. N:R M. 9765: 41.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

de hade under sina titt-in i alla fall hunnit känna igen en hel rad där inne. Då för tiden började ottan halv fyra. De kände sej ~~inte~~^{lite} sjuka efteråt, men de kom just inte till någon varaktig skada.

Man skulle skrapa malm av kyrkklockan och ge spån av den åt dem som hade skävern.

Mamma hade en ramsa, som talade om vad kyrkklockorna sa: O, sann a heter jag, den onde flyr mej, sa de. De gamle blottade alltid huvudet när det började att ringa sammanringningen, om de då ännu inte var komna in i kyrkan. Förr var det vitmenat inne i kyrkan. Där fanns därinne fyra stycken gravkor som höjde sej en meter eller så över golvet. Det var djäknegraven och drängagraven. Så kallades de därför att det stod bänkar uppe på dem och där satt drängar och djäknar. Vad de andra hette det minns jag inte, för de är utplånade nu. När de grävde för den nya skrikristian, hittade de mängder av ben där. En gravhäll intill predikstolen skall vara Sigfrids grav. Jag hörde i min barndom

ACC. N:R M. 9765:42.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

berättas om en främling som hade brutit sig in i kyrkan för att stjäla av kyrksilvret, men han hade inte lyckats, och i sin vrede hade han gjort sin tarv på altaret. Kyrkpersonalen brukade dricka ut en god del av kyrkevinet.

Kvinnorna satt till vänster från vapenhusets ingång räknat, till höger om den stora gången satt alla männen. Vid predikstolen satt landshövdingen, regementschefen och honoratiores i övrigt. Man betalte eljes femti öre per person. En polis Lind hade sex platser, men det tyckte folk var lyx. Men sedan väl ingångspsalmen var sjungen till slut, fick man sätta sig var som helst. Detta systemet upphävdes 1897, tror jag. Men det var en mycket sträng uppdelning och vid begravningar i Gravkapellet ser man fortfarande männen till höger och kvinnorna till vänster. Det fanns en landshövdings-stol och en biskops-stol. Bänkarna kallades nämligen för kyrkstolar. Längst nere i kyrkan i hörnen både till höger och vänster fanns det fria bänkar för de fattiga och alla som tillhörde läroverket satt längst fram vid koret,

ACC. N:R M. 9765: 43.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

till höger. men jag vet inte säkert om flickläroverket hade likadant till vänster, Men jag minns att jag faktiskt hörde talar om de Graffmanska platserna.

Här var en gammal originell komminister som hetter Elmgren, och han brukade antasta folk mitt på gatan och förhöra dem i kristendom.

Så hade vi ett svin till komminister som hette Lennquist och den hotade bönderna att stoppa under isen. Men ett geni var han också, och han predikade vid kyrkparaden när Oskar II gav en fana till regementet. Han höll på en hel timme och talet var på hexameter.

Den äldste kyrkväktare jag minns var snickare Elmdal, som skötte eldning, ringning och allt sådant.

Orgeltrampare West brukade ta en sup på orgelläktaren. Och en gång tog luften slut, när han var på kröken. Men när de gav honom på huden för det, sa han, att han hade hållit luft till tre verser och mer tyckte han det behövde vara av samma psalm. Men

ACC. N:R M. 9765:44.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

det var i alla fall en kvar.

Den äldste dödgravare jag hört talas om det var Svensson, som var nattpolis också, och som blev änklings tidigt.

Mia på huset hade ett ruskigt äventyr nere i katafalken i likkällaren.

En del andra kyrkans väktare har varit litet väl mycket erotiskt anlagda. Stallkalles hustru fick en son med kyrkvaktmästare som kallades för Körkestöten.

Det finns en pestgrav vid s. Järnvägsgatan vid Wennerbergsgatan, och där finns det ännu kvar en del hållar. Jag minns jag har sett namnet Holm och underst stod där: Döde uti pesten och så ett årtal. Det var väl på 1700-talet som pesten gick här. Vid nygrävning utav en grav här så hittade de en kista med en sand-säck, men där var inget skelett i den.

Det var en gammal sotaremästare som hette så mycket som Jörloff (?) och han hade haft en arbetare som hade varit så svår till att svära, och han hade brukat gå och tala med de döda på

ACC. N:R M. 9765:45

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

kyrkogården. Och en gång tog han mästaren med sig och så hade han honom till kyrkogården och och så hade han en massa besvärjelser för sig vid en grav som vätter åt Sandgårdsgatan, och som det var så delade jorden på sig och ett skelett kom upp men då tog allt mästaren till flykten.

Ja, man får inte ta med sej något från kyrkogården, inte ens låna så mycket som en vattenkanna där. Man skall lämna allt sådant i fred där.

Hospitalskyrkogården, den har de inte använt sedan sekelskiftet.

De brukade att ta sådant vatten som de hade haft att tvätta lik i, och det skulle vara så väldigt bra mot en del sjukdomar, trodde de. En deltog in det så som det var med andra hade det till att göra salvor och smörja av, och det skulle vara bra mot allt sådant som hade tillkommit genom onda makter, och det användes av sådana personer som hade blivit förgjorda och så mot skävern och så mot sådana sjukdomar som man fått på sej genom att man blivit förgjord på avstånd utav trollkunniga.

ACC. N:R M. 9765:46.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Mamsell Sjöberg botade sjuka och likaså fru Almquist. De hade besvärjelser och sådant för sig.

Hela staden gick i kyrkan och de var mycket kyrksamma av sig. Mest var det nog dock de fattiga som gick dit. De var då alltid iförda sina bästa kläder. De fattiga hade svart silkeschalett och plommonstop. De rika hade cylinder. Man har här i staden alltid hållit mycket styvt på att man inte skall arbeta på söndagar och helgdagar. De som inte kom åt att gå i kyrkan, läste i någon postilla eller predikosamling.

Restaurangerna var stängda under gudstjänsttid, och inte ens gästgiveriet i Evedal fick servera något mellan elva och ett och fem och sex, trots att det ligger en sju kilometer härifrån. Men eljes hade sprit som vanligt hela söndagen.

Nattvardsgång var det varannan söndag, och man fick anteckna sig till denna på pastorsexpedition~~m~~, vilket bokfördes i en särskild kolumn. Denna sed upphörde i och med sekelskiftet.

En gång var I.J. hos pastorn och skulle anteckna sig och sin

ACC. N:R M. 9765:47.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

"hushållerska" ~~xxx~~ till nattvardsgång. Då frågade pastorn: Stavas hushållerska med M eller med H? Till sockenbud hade man en särskild kalk och oblatask, som nu står på pastorsexpeditionen. Nu har prästerna var sin. En gång varcen präst hos fru Snygg, och gav henne vinet, när hon låg och höll på att dö. Men hon kunde inte sricka så mycket, och då bad hon prästen att han skulle låta henne få behålla resten av det för framtida behov. Men då slög han det på en krukväxt.

Det var husförhör på Församlingshuset, på Östra skolan också.

Ohh dit skulle ungdomen gå. Men flyttningsinskrivningarna hölls på pastorsexpeditionen utan samband med andakten och förhöret.

Men i Öjaby som hör till samma pastorat har de husförhören hemma i gårdarna än i dag, och så håller de kalas efteråt. Men böcker och sånt finns på stadens pastorsexpedition.

Konfirmationsläsningen var förr på Östra Skolans hörsal, flickorna en dag och pojkarna en annan. De fick inte gå på dans eller spela kort under tiden. Lennquist brukade fråga ut dem om de

ACC. N:R M. 9765:48.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

varit i kyrkan, och han rågade dem om vilken präst där hade varit och efter ingångsord och texter. Men de brukade klara det så att de skickade dit en representant för sig alla.

Konfirmationen försiggick på våren, och de gick och läste hela vintern. Det var två eller tre timmar varje vecka. Konfirmationen var i allmänhet i maj, och själv konfirmerades jag den 29 maj. De var klädda i svart, men i detta seklet har flickorna börjat att använda vita klänningar. De hade i mina föräldrars tid gåvor till prästen som de skramlade ihop till i kon-

tanter. Åtminstone till flickorna gav föräldrarna en enkel blomma och en psalmbok, och så gav församlingen också en bok.

Om de som konfirmerades hade plats, så skulle arbetsgivaren också bidra med någon bok. Min far fick en vacker psalmbok av smedmästare Bogren. Eljes var det som sagt föräldrarna som skulle stå för den saken.

Söndagsskola fanns det åtminstone på åttitalet, och då höll de den i församlingen, men senare har även de frireligiösa rörelserna

ACC. N:R M. 9765:49.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

börjat med sådant.

De frikyrkliga kom på sjuttitalet. Det var mest hantverkare och handlare. Missonshuset byggdes också på sjuttitalet. Så på åttitalet kom det baptister och på nittitalet metodister. På de sista tjugo åren har så också pingstvännerna kommit till. Innan missionshuset byggdes höll de till antingen en trappa upp i huset^{n./} Järnvägsgatan 8 eller också vid vägskalet mellan vägarna till Ingelstad och Kalmar. Där stod det en snickerifabrik, och den som ägde den hade där inrett en sal med bänkar i. Det var den så kallade sirapskyrkan. Jag minns att det var Sadelmakare Jönsson och färgerifabrikör Svanfeldt och den snickaren som var pionjärer och initiativtagare jämte räntmästare Wettermark, på sextioalet. Folk ansåg dem åtminstone som tämligen obehövligen men senare har de tolererats och setts rätt väl, ja, det har till och med förekommit samarbete mellan dem och Statskyrkan. Lennquist han skällde på dem, till exempel på läraren Franzen i Högstorp. Över sekelskiftet var statsprästerne fortfarande av-

ACC. N:R M. 9765:50.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

gjort fientliga mot dem.

Nyman kunde se vart en själ tog vägen efter dödsfallet.

En gång när han var tillsammans med några drängar, såg han plötsligt hur en kamrat till dem syntes honom fara till helvete.

När de kom hem till denne kamrat fann de honom också mycket riktigt liggande död i sin säng.

Frälsningsarmen kom hit 1893. De hyrde först in sig i Björkeberg, som var byggt till danssalong och teater. De hade en massa skoj med dem där, och där fick vara polisvakt var gång de hade sina möten, för det var mycket folk som försökte att störa deras andakt. En gång minns jag att kollekten där uppgick till elva öre och sexton byxknappar. Blev det någon gång för bråkigt så ropade alltid någon på kollektboxen.

Baumgartens brukade både morgon och kväll anordna en husandakt för sitt husfolk sin familj, och det är mycket troligt att det bruket förekom även hos andra familjer här i staden.

ACC. N:R M. 9765:51.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Post.

Postkontoret låg efter 1888 i Järnvägsgatan 4. Där var mycket enkelt inrett, ett liket rum med en pulpet och en disk tvärs över salen, och det var postmästaren själv som ägde huset. Jag hade en släkting som hette Malmberg, och som var postiljon. Han hade två stora pistoler här framtill när han tjänstgjorde. De hade en mössa och på den engul snodd och gula knappar med posthorn i. Posten utlämnades uteslutande med brevbärare, men postfack fanns, fastän de var innanför disken. De hade fyra turer var dag. Så var det även i mina föräldrars tid, för så vitt jag vet. Lindquist och Forssman var två utgamla brevbärare i min barndom, de var både gamla och stabbiga. När de gick den sista turen så hade de med sig en stearinljuslykta, och därför brukade vi kalla dem för "en bild av upplysning och framåtskridande", där de stapplade fram. Posten var öppen hela dan till sju på kvällen från åtta på morgonen. Brevbäraren kasserade in

ACC. N:R M. 9765:52.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

avgifterna för ofullständigt frankerade eller ofrankerade brev och frimärkte dem och kryssade märkena med en penna. Vi använde långsmala engelska kuvert. Man hade munlapp, det var ungefär som oblat, och det sattes fast här och var på kuvertet, blöttes, så att det löstes upp, och ficksen torka. Jag vet de som skickade pengar på posten utan att sända summan år 1851, för då var det min morfar som skickade några riksdaler på en anvisning. Det var förresten 24 Rdr banco till hans son i Ronneby. Postkörningen var bortlejd på entreprenad. 1840 till exempel var det en bonde i Högstorp, men det var då körning utåt. Diligens gick var dag till Alvesta med passagerare, som satt sex stycken inne i vagnen och så var där några på taket. Den drogs av fyra hästar, och vagnarna var mycket stora och klumpiga, men jädrans fort gick det. Diligensen hade en väska av groft sulläder och på den var där fyra öglor som stod upp genom klaffen, och så var det kört en mässingsstång genom dem, och denna var sedan förankrad med ett hänglås av väldiga dimensio-

ACC. N:R M. 9765:53.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ner. Kärrepost kallades det för när det till exempel var en som tog post i Växjö och sen körde ut den till länets olika orter. Denna körning var bortlejd på entreprenad. En bonde eller åkare lånade ut häst och vagn och körpojke, för postiljonen körde aldrig själv. Det var på dessa linjer en vanlig fjädervagn där postiljonen satt på sätet till vänster om körsvennen, och så lämnade han ut posten till de olika poststationerna, lärare eller handlande. Somliga av de större poststationerna på landsbygden höll sig med lantbrevbärare. Postdiligensen gick från Alvesta och hit, och härifrån dels till Kalmar och dels till Karlskrona. Och i Karlskrona fick de post som hade kommit sjövägen. En kärrepostlinje gick till exempel från Växjö till Klafreström, vet jag. En annan gick från Karlshamn till Gäddviksås till Tingsryd till Växjö. Postiljonen hade uniform av svart kläde, och blanka knappar med emblem på och så hade de pistoler, med dubbla bronspipor på så att de tillsammans hade fyra skott. De satt i fickor på sned i pälsen eller kappan.

ACC. N:R M. 9765: 54.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Han brukade sitta och gripa om dem med båda händerna. Posthorn hade de och blåste i dem utanför de olika ställena. Pojkarna på landet brukade sjunga när de kom och tutade: Köss mej i arschelet, posten kommer, köss mej i arschelet, posten gaur! Det sjöng förresten postiljonerna själva med i ibland. I gamla tider hade de ju en Hjert och en Tector, det var visst på förtitalet, och de trodde de skulle få hela kronokassan, men de fick bara 77 kronor, och så blev de avrättade. De sköt postiljonen.

Postmästare var Lagerström på sjuttitalet, och fram till 1898.

Där var en gammal ilsken fröken här som hette Olsson. Jag kom in en gång, och då var där en från landet som skulle skicka iväg pengar till Lund till en industrilott. Han lämnade ~~henne~~ en postanvisningsblankett, och han tog emot den och vred och vände och tittade på den. Så gjorde han en strut av papperet och lämnade henne den, med pengarna i. Men då svor hon.

Så var här en expedit som hette Backman, och som skrev lika bra med vänster han som med höger. Så var det så att det kom in

ACC. N:R M. 9765:55

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

en som aldrig hade sett det förr, och han tyckte det såg så
lustigt ut, att han begynte att skratta. Då blev han tillflätad
utav Backman, men så kom postmästaren och saken blev gjord upp
i godo.

ACC. N:R M. 9765: 56.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Tidningar.

Nya Växjöbladet grundades av en som hette Rask vid adertonhundratalets begynnelse. Smålandsposten är väl en sjuttio år gammal. Redaktör i Växjöbladet var först Rask, sen Eneroth och Gallberg, och en i min ungdom hette Otto Sporsén (?). Växjöbladet har skiftat politisk färg några gånger. Tryckeriet brann en gång, och det har gått både upp och ned för den. Smålandsposten har varit mera stadigvarande populär. Smålandskuriren var socialdemokrat och stiftades 1899, ~~den~~ den självdog och gick upp i Smålands Folkblad. Den äldste medarbetare i Växjöbladet som jag har hört talas om var Anshelm Wiberg, signaturen Fingal. Så var där Smålandspostens Sigurd som hade ett kaleidoskop var lördag. För möget folk hade egen tidning, eljes skramlade man, och så hade man den först i var sin vecka, och en hade dessutom uppdraget att ha samlingen. Sen delades tidningarna upp vid årets slut så att alla fick lika många. Den kostade tre kronor per år. Folks lön var väl så där en en och tjufem om den.

ACC. N:R M. 9765:57.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

De förmögna höll sig också med en stockholmstidning. Dagens
Nyheter minns jag som en av de första med fasta abonnenter,

ACC. N:R M. 9765:58.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Skvallerspeglar, promenader, brevskrivning.

Skvallerspeglar hade de i massor.

Ungdomens promenadplats var framför allt ~~Kungsgatan~~, som nu heter Linnégatan, och som då för tiden var helt och hållet planterad, och om vintern Kungsgatans trottoarer. Skulle de dansa kunde de kanske skramla till att hyra en sal på Kung Karl varannan vecka, alltså före detta Iboms hotell.

Brev skrev man mycket, men de var mest sammansatta utav svarvade konventionella glosor och stående fraser, så att innehållet blev just inte så kärngullt som detkanske är nu för tiden. Man skrev breven på vanligt postpapper, i dubbelark, och kuverten som användes var av engelsk tillverkning, långsmala och kallades för angvelåpps.